

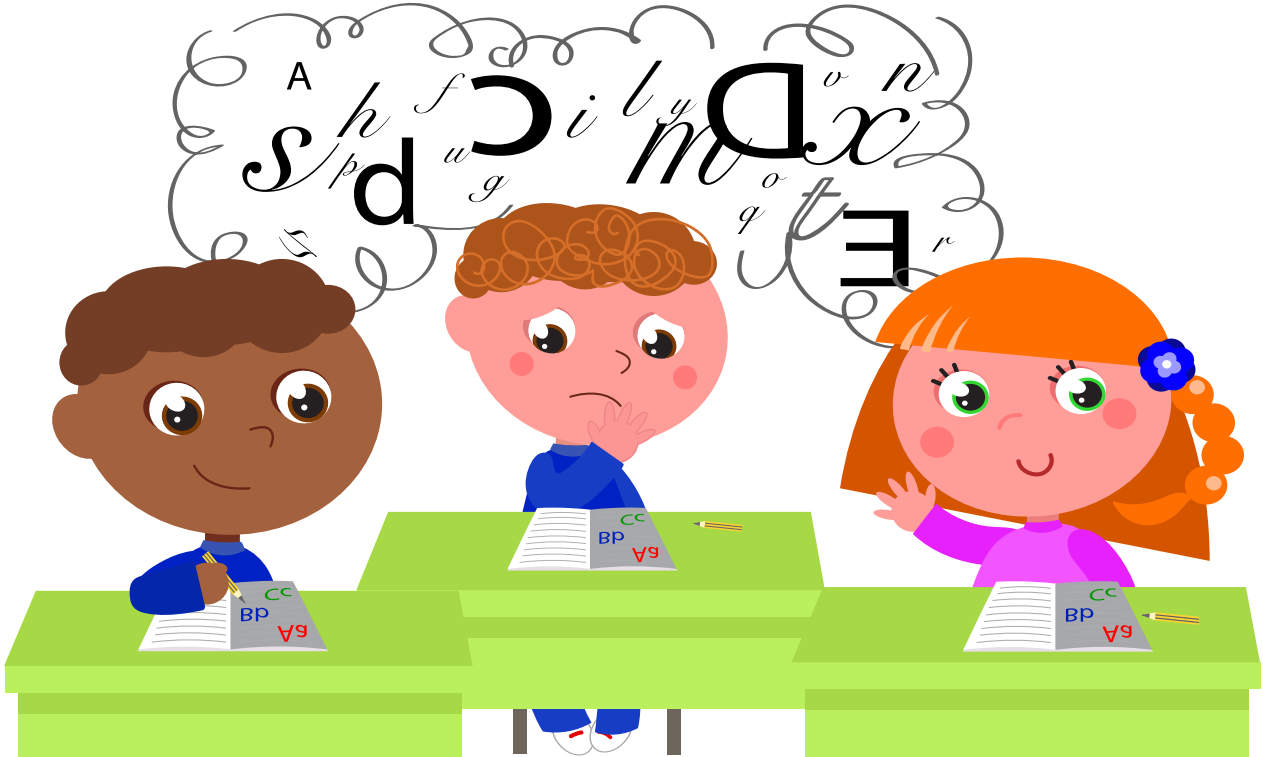

Norma Razon

Pedagog Prof. Dr.

Disleksi, özel bir okuma bozukluğu

Biz de son zamanlarda bu tarz yaklaşımlara tanık olduğumuz ve neler oluyor bu çocuklara diye merak ettiğimizde karşımıza hep disleksi çıktı. “Nedir?” dedik ve Çocuklu Dünya Eğitim Danışmanı, Pedagog Prof. Dr. Norma Razon Parents için anlattı.

Disleksi nedir? Disleksi ne demektir?

Disleksi özel bir okuma bozukluğudur. Fransızca bir sözcük olan “disleksi” (dys-lexie=çarpık okuma) Türkçeye ‘yanlış okuma’, ‘hatalı okuma’ olarak çevrilebilir, ancak her hatalı okuma disleksi değildir. Disleksi, zekâ düzeyi normal hatta normalin üstünde olan, doğru okumasını engelleyecek herhangi bir zihinsel, nörolojik, duyuşsal sorunu olmayan, görme ve işitme özürü bulunmayan, standart bir eğitime rağmen, kendisinden beklenen sürede ve düzeyde bireyin okuyamaması durumudur.

Disleksi tanısı almış bireyler ne tür okuma hataları yaparlar?

-Harfleri tanımama, ayırt edememe, seslendirememe (harflerin karşılığı olan sesleri öğrenememe), -Benzer harfleri karıştırma (b-p, m-n, b-q, E-F), (ayna hayali, aynadan görüntü), -Benzer ancak yönleri farklı harfleri ve rakamları karıştırma (b-d, n-u, 6-9, E-3), -Hece içinde harflerin yerini değiştirme ve ters okuma (ve-ev, ne-en), -Sözcüğü veya rakamı ters okuma (“Top”u ‘pot’ okuma, 12’yi 21 okuma, 6’yı 9 okuma), -Peş peşe gelen sesli harfleri (‘hain’ i) veya sessiz harfleri (‘park’ ı) okuyamama,

-Okumaya çalışırken yerini kaybetme, harf, hece, kelime, satır atlama, -Harf, hece ekleme veya anlamsız sözcük türetme, -Ağır okuma, anlamadan okuma, aynı sözcüğü bazen doğru bazen yanlış okuma. (Örneğin dede sözcüğünü bazen dede, bazen bebe okuma) -Sözcük değiştirme, yazıdaki sözcüğün yerine eş anlamlı bir sözcük koyma (‘okul’ u ‘mektep’ okuma), -Türkçeyi sağdan sola doğru okuma, -Noktalama işaretlerine uygun okumama, noktalama işaretlerini kavramama, nefes almadan okuma veya yanlış yerde durarak okuma, -Kelime ve cümleleri yanlış kesme,

-Okuduğunu anlamama, kısmen anlama veya anlatamama,
 -Okuduğu parçanın ana fikrini kavramama veya konu ile ilgili sadece birkaç fikir hatırlama,
 -Matematik problemini doğru okumama, bu nedenle okuduğu problemi anlamama ve doğru sonuca ulaşamama,
 -Kopyalamada , diktede ve kompozisyon yazarken okumadakinine benzer hatalar yapmadır.
 - Doğru okuyamadığı metin kendisine okunduğunda, disleksili birey okunamı anlayabilir, hatırlayabilir, anlatabilir. Doğru okuyamadığı için problemi çözemeyen disleksili bireye problem okuduğunda, çözümü zihinden bulabilir.
 -Disleksi tanısı almış bireylerde (disgrafi=yazı bozuklukları), (diskalkuli=hesaplama bozuklukları) da görülebilir. Disleksi, disgrafi, diskalkuli, “özel öğrenme güçlüğü” şemsiyesi altında toplanabilen zorluklardır.

Disleksi ne zaman fark edilebilir?

Eskiden disleksi, ilkokul 1.sınıfta okuma alıştırmalarının yapıldığı sırada fark edilirdi. Son yıllarda disleksi riski, okul öncesi eğitim kurumlarında öğrencilere okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarının yaptırılması ile, evlerde de anne babaların çocuklarına masa başında kalem kâğıt faaliyetleri yaptırılması ile ilkokul öncesinde fark edilebilir oldu.

Disleksi nasıl fark edilir?

Kâğıt kalem faaliyetlerinden hoşlanmama, adını yazarken harfleri ters yazma , yazıyı sağdan sola yazma, örnekteki harfleri ve rakamları ters kopyalama, yönleri karıştırma, harfleri satıra sığdıramama, resimleri sayfaya yerleştirememe Yanlış sözcük kullanma, gecikmiş konuşma, deyim-tekerleme-şarkı-şiiir öğrenememe, öğretildiği halde renkleri adlandıramama, günleri ve mevsimleri sayamama.....Verilen komutları sırası ile akılda tutamama ve yerine getirememe.....ilkokul

ÇALIŞMA, MÜCADELE, GÜVEN VE SABIRLA ÜSTESİNDEN GELİNMEYECEK ZORLUK YOKTUR. BİREYİN BİLİNÇLENMESİ, ÇALIŞMALARI İSTEKLİ YAPAR DURUMA GELMESİ, AİLE-OKUL-UZMAN VE ÇOCUĞUN KATKISIYLA GERÇEKLEŞECEK EKİP ÇALIŞMASI İLE DİSLEKSİNİN YARATTIĞI SORUNLAR HAFİFLEYEBİLİR.

öncesinde çocuklarda sık görülen hatalardır. Genelde bu hatalar uyarı, tekrar ve alıştırmalarla zaman içinde kaybolurlar. Tüm çabalara rağmen bu hatalar kaybolmazsa, özel öğrenme güçlüğünden, disleksiden şüphelenilebilir.

Disleksi riski görüldüğünde ne yapılmalı?

Çocuk doktoru/ çocuk nöroloğu / çocuk psikiyatristine danışılmalı, beden, göz ve işitme muayeneleri yaptırılmalı, geçici veya kronik hastalık, hiperaktivite, dürtüsellik, dalma, odaklanamama araştırılmalı.

Psiko-pedagojik değerlendirme yaptırılmalı: eğitim uzmanı, çocuk psikoloğu, pedagog çocuğu zihinsel, duygusal, sosyal ve akademik yönden incelemeli. Çocuğun dikkatini, dil gelişimini, hafızasını başaramama kaygısını, özgüvenini, başarısızlığa tahammül gücünü, sosyal uygunluk düzeyini, beğenilmeme endişesini, alay edilme korkusunu saptamalı; el-göz koordinasyonunu, kalem hakimiyetini, makas kullanma ve boyama becerilerini değerlendirmelidir. Uzman herhangi bir yetersizlik saptandığında, sorunu giderecek uygun yöntem ve teknikleri hazırlamalı, çalışma programını planlamalıdır.

Disleksi tedavi olur mu?

Tabii, profesyonel destekle yol alınabilir. “Disleksi” tanısı alan bireyin yetenek ve yetersizliklerini

belirlemek, hatalarını bulmak, bulguları aile, okul ve bireyle paylaşmak, konu hakkında ilgilileri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek çok önemlidir. Her birey için özel program ve çalışma planı hazırlanmalıdır. Bireyin güçlü yönlerinden hareket ederek yetersiz yönlerini geliştirmek, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta giden bir yol izlemek, adım adım başarıyı yaşatmak ana hedeftir. Okul öncesinde kâğıt-kalem, makas, fırça, hamur, çamur çalışmaları, dikkat, bellek ve eşleştirme oyunları, bilmeceler-bulmacalar, labirentte yol bulma, geometrik şekil kopyalama, nokta- rakam birleştirme, farklı sesleri tanıma, ses taklitleri, kelime tekrarları, okumaya-yazmaya hazırlık alıştırmaları, okul olgunluğu kazandırma çalışmaları yaptırılabilir. İlkokul döneminde, çocuğun özelliklerine uygun okuma öğrenme yöntemleri uygulanabilir, el-göz koordinasyonunu geliştiren kalem-kâğıt-defter faaliyetleri, dikkat oyunları, şarkı-şiiir-tekerleme ezberleme, bilgi kazandırma çalışmaları ve yönergelere uyma alıştırmaları yaptırılabilir, özgüven kazandırma, kaygı düzeyini düşürme, zorluklarla baş etme ve motivasyonu artırma teknikleri kullanılabilir.

